

Deti a alkohol

ONDREJ KONDÁŠ

Ústav pre výskum verejnej mienky predložil roku 1950 rad otázok týkajúcich sa pitia liekových nápojov a zisťoval názory ľudí na alkoholizmus. Dotázal sa 1500 osôb. Z viacerých otázok jedna sa týkala pitia liekových nápojov u mládeže. Znela: „Čo súdite o alkoholizme u mládeže? Nazdávate sa, že je to problém veľmi vážny, alebo nie príliš vážny, alebo že to vôbec nie je problém?“ 64 % dotazovaných považovalo alkoholizmus mládeže za veľmi vážny problém, 20 % za nevelmi vážny a len 6 % mu nepripisovalo žiadnu zvláštnu dôležitosť.

Na našich dedinách, na hodoch a rozličných oslavách často aj deťom ponúknu pivo, silné destiláty alebo víno. Nedávno sa mi „pýšil“ jeden otec, že jeho päťročný synček má vraj čierne pivo veľmi rád... Poznám aj také prípady, keď žiaci národnej školy chodia cez veľkú prestávku do neďalekého hostinca na pivo, lebo si ta predtým už neraz zašli so svojimi otcami...

Z dotazníka Ústavu pre výskum verejnej mienky sa tiež dozvedáme, že 45 percent ľudí sa nazdáva, že vôbec nie je trestné, keď otec svojmu desaťročnému synkovi sa dá napit' piva.

Pozrime sa trochu bližšie na problém alkoholizmu jednak u mládeže a potom u rodičov vzhľadom na výchovu detí.

Zdá sa, že sa u nás na alkohol hľadí aj značne zhovievavo aj nesprávne. Ba hovorí sa aj o jeho výživnej hodnote, najmä u piva. To býva aj dôvod, prečo ho deťom ponúknu. Veď mu vraj tá kvapka nezaškodí – namietnu – a pivo, veď je to tekutý chlieb... Rodičia si tu však neuvedomujú, že za cenu nepatrnej výživnej hodnoty vystavujú svoje deti neúmerne veľkému nebezpečenstvu.

Konali sa aj psychologické pokusy, kde

šlo o to, ako vplýva alkohol na výkonnosť človeka. Výsledky dokázali, že už aj nepatrné množstvo alkoholu znižuje spoľahlivosť výkonu – kvalita práce sa zhoršuje. Vidíme to aj na pracoviskách: pod vplyvom podgurázenia tu často dochádza k úrazom, pretože vtedy presnosť a spoľahlivosť pracovného výkonu klesá.

A obveselenie alkoholom? Je veľmi krátke. Keby sa opitý mohol pozorovať, iste by často i on sám nad sebou zaplakal. Vtipne a výstižne to vyjadril autor nástenky v jednej pražskej protialkohollickej poradni, že „Nielen Darwin, ale aj alkohol dokazuje, že človek pochádza z opice...“

Z akých dôvodov teda dospeli ponúkajú deti liehovinami? Nedostalo sa im v tejto veci snáď dost' poučenia?

Viete, rodičia, že keď dieťaťu dávate akýkoľvek liehový nápoj (aj pivo!), keď im ho dovolíte piť, alebo keď im v pití nezabráňte, že sa vlastne dopúšťate trestného činu? Zákon o potieraní alkoholizmu tresce každého, kto deťom a mladistvým poskytuje akýkoľvek liehový nápoj, alebo kto im jeho pitie akokoľvek umožní, prípadne, kto im piť nezabráni. Trest za toto previnenie je väzenie do 6 mesiacov alebo pokuta až do 5000 korún. V ľudovodemokratickom zriadení štát dbá na to, aby jeho občania boli telesne i duševne zdraví; a o to sa stará aj zákon o potieraní alkoholizmu.

Na to, aby pivo pôsobilo ozaj výživne, bolo by treba vypit' také množstvo, aké by ľudský organizmus neznesol. Alkohol je jed a organizmu škodí. Uveďme si na dôkaz pokusy na zvieratách: 1 gram (asi jedna lyžica) liehu usmrť králika; 5 lyžíc liehu usmrť psíka; 5 kg ťažkého. Keby malý, 30 kg vážiaci

chlapček vypil pol litra pálenky, usmrtilo by ho to. Poznám prípad, keď otec v opilosti opíjal aj svoje dieťa, ktoré z toho dostalo otravu alkoholom a nebyť okamžitej pomoci v nemocnici, bolo by zomrelo.

Je známe, že častejšie pitie alkoholu časom vedie k chorobám zažívacích a cievnych ústrojov – trpí tým srdce, pečeň, dýchacie orgány, ba dochádza aj k ochoreniu nervovej sústavy.

Tým, že alkohol pôsobí na nervovú sústavu, nastávajú zmeny v duševnej oblasti. Už pri jednom opití sa človek duševne zmení: stáva sa nekritický, zdá sa mu, že všetkému rozumie, že všetko hravo vyrieši; je vystatovačný, sebecký, veľmi zdielny atď. Časté pitie alkoholu vedie i k zmenám povahy a charakteru; trpí aj pozornosť, pamäť, úsudok, ako aj duševné schopnosti. Sú známe duševné choroby, ktoré majú pôvod v alkoholizme. A sú to choroby vážne. Takto chorý človek vidí v predstave celé húfy malých zvierat, inokedy fantastické postavy a rôzne príšery, ktoré naňho útočia. Pacient sa bráni, odháňa z prikrývky nejestvujúci hmyz alebo myši, cití úzkosť a strach a musí sa liečiť na psychiatrii.

Pritom alkohol patrí medzi takzvané návykové jedy. Kto sa mu raz oddá, ľahko naň navykne; stáva sa mu to potrebou, bez ktorej nevie vydržať, takže musí piť čoraz viac.

To, že alkohol spôsobuje rozvrat rodín, rozličné dopravné a iné nehody a nešťastia, sa tiež vie. No verejná mienka o alkohole nie je dostatočne prísna. Veď koľko ľudí žije bez neho!

Hodne kníh sa popisalo o škodlivosti alkoholu, nepoznáme však ani jednu, ktorá by popisovala a dokazovala jeho užitočnosť. Prečo ho teda ponúkať už deťom? Pomyslime na to, že už aj pivo je alkoholický nápoj. Obsahuje tri i viac percent alkoholu. V živote dospelých patrí medzi tzv. pochutiny. Ale nezdá sa vám, že si vaše dieťa v prípade smä-

du lepšie pochutná na sladkej malinovke? A keď dieťa ponúkate alkoholom, vystavujete sa veľkému nebezpečenstvu, že si naň zvykne a že pri dospievaní už aj samo po ňom siahne. Siahne po ňom z typickej vlastnosti všetkých detí: napodobňovať dospelých. Podobne je tomu i s fajčením. Smutný je pohľad na chlapcov – ešte deti – keď sa jeden pred druhým vystatujú, koľko už „znesú“. I keď nebezpečenstvo návyku nie je v detskom veku ešte hrozivé, predsa tu je a treba naň pri výchove pamätať. Veľká časť zodpovednosti tu spadá aj na školu; najmä v období dospievania mládeže by sa jej mala ona v tomto smere viac venovať.

Pacienti našich protialkoholických poradní sa priznávajú, že alkohol ochutnali už v časej mladosti. Fakt je, že aj s nemiernym pitím sa začína už v mladom veku. Uveďme si štatistiku, kde je zachytený vek, v ktorom budúci alkoholiči začínajú nemiernie piť:

od 15. do 25. roku bolo to v 61 % prípadov

od 25. do 30. roku v 14 % prípadov
nad 30 rokov v 8 % prípadov

a nad 40 rokov v 3 % prípadov.

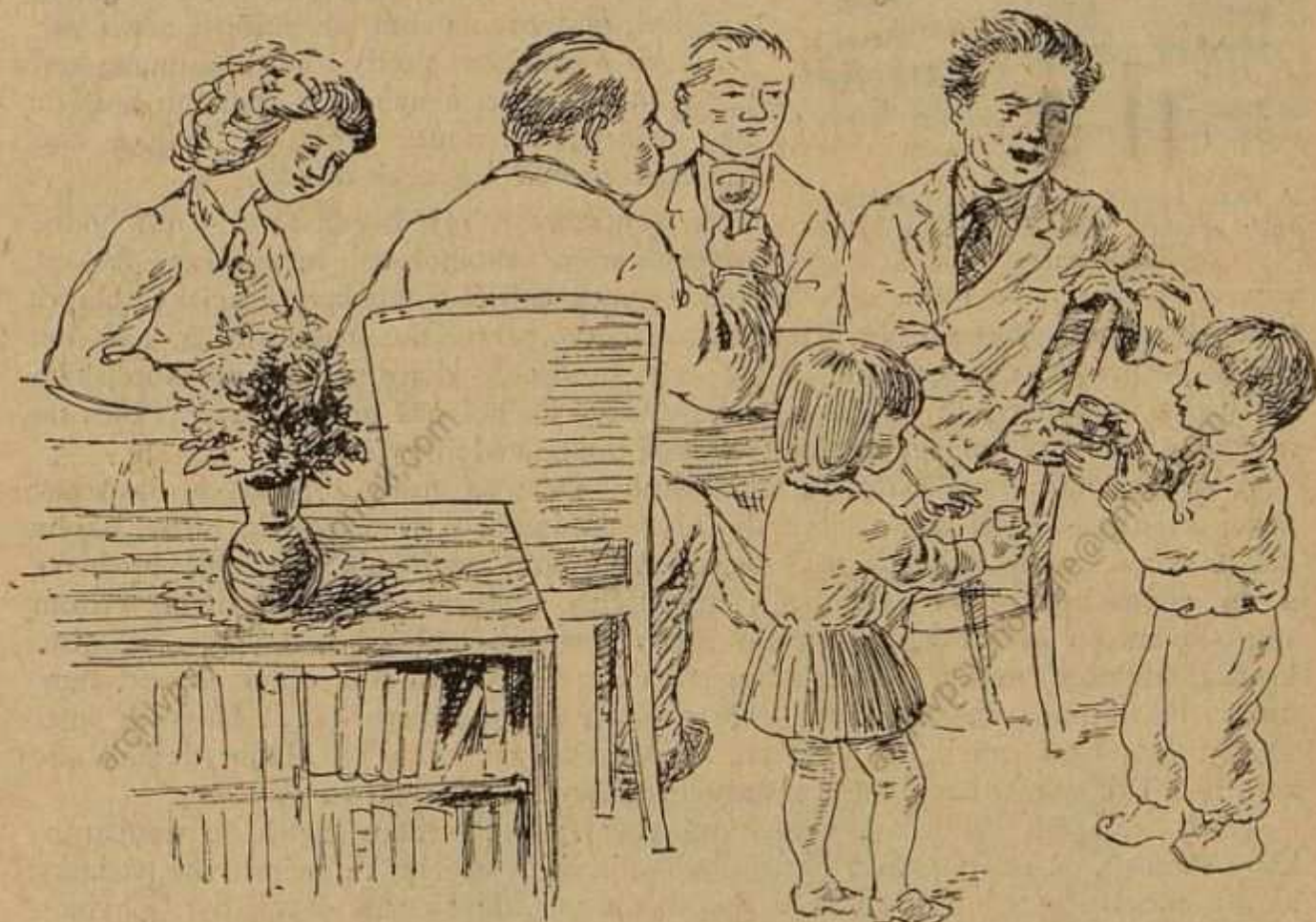
Teda vyše dvoch tretín nemiernych pijanov začínalo už v mladosti – práve vtedy, kedy dospelí mohli ovplyvniť vznikanie tohto zlozvyku. Preto ak chceme predchádzať šíreniu alkoholizmu, starajme sa, aby menej holdovala pitiu alkoholických nápojov predovšetkým naša dospievajúca mládež, naši mládenci. Veď koľkí z nich nemali ešte príležitosť počuť niečo o škodlivosti alkoholických nápojov. Miestne organizácie ČSM a osvetové besedy by tu vedeli a mohli pekne pomôcť. Činnosť v speváckych krúžkoch, v divadelných súboroch i v súboroch LUT veľmi vhodne a ušľachtilo zamestná mládež na dedine a nenechá ju nudiť sa po krčmách. Vôbec v mládeži treba vzbudzovať rozličné záujmy, aby sa venovala niečomu, čo

ju baví a aby nemusela neplodne tráviť svoj voľný čas pri liehovinách.

Zodpovednosť rodičov je, pravda, veľká. Veľmi záleží na ich stanovisku k alkoholu. Veď je to smutné, keď päťročnému chlapcovi už chutí pivo, alebo keď otec predstavuje svojho malého synka kamarátom v krčme. Je to trestuhodné. Nepozerať sa na alkoho-

tienený aj ich úsudok a dieťa sa musí neraz za nich hanbiť.

Alkoholici sa majú liečiť v protialkoholických poradniach, ktoré sú zriadené pri každej psychiatrii. Tu treba decku povedať – aby sme zmiernili jeho smutný pocit, že má otca horšieho ako druhé deti, – že otecko je chorý, a preto sa pôjde liečiť. Veď dieťa, ktoré je sved-

lizmus ľahostajne. Zdedili sme ho z kapitalistickej minulosti a musíme sa s ním vypořadat.

Je celkom správne, že sa alkoholikom deti odoberajú a dávajú na výchovu do ústavu. Veď takým rodičom chýba cit zodpovednosti, alkoholom je za-

kom nejednej rodinnej scény, vyvolanej opitým rodičom, už hodne skoro všeličo chápe a trápi sa nad tým.

A čo záverom? Milí rodičia, nedávajte deťom zlý príklad a nepestujte v nich nebezpečný návyk obľúbiť si alkoholické nápoje!

Ako chrániť deti pred zlými vplyvmi?

Nadväzujte s nimi kontakt: čítajte spolu s nimi knihy, choďte s nimi do kina i do divadla, majstrujte s nimi, vyberte sa s nimi na vychádzky, vzbudzujte v nich záujmy. Pozhovárajte sa s nimi o najrozličnejších veciach, diskutujte s nimi!

Lebo nestačí starať sa len o hmotné potreby detí – musíme rozvíjať aj ich duševný život.